

„СОЦИАЛИСТЪ“

Излиза въ Вторникъ и Петъкъ

Редакцията и Администрацията се намиратъ
ВЪ СОФИЯ

Неплатени писма не се приематъ.

Ръкописи не се връщатъ.

СОЦИАЛИСТЪ

ОРГАНЪ НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

Абонаментътъ се прѣдплаща

За год. лева 10 —
„ 6 м. „ 5 —
„ 3 м. „ 2 50

За въ странство 14 лева.

Единъ брой 10 ст.

За обявления се плаща по
15 ст. на редъ на 4 страни

LE SOCIALISTE

Organe du Parti Démocrate-socialiste des travailleurs bulgares

Adresse: Redaction
„SOCIALISTE“
Sophia.

DER SOCIALIST

Organ der bulgar. Socialdemokratischen Arbeiterpartei

Въ администрацията постѣпватъ много писма въ които се иска да испращаме в. „СОЦИАЛИСТЪ“ до абонатитѣ на спрѣлия в. „БОРБА“ редакцията на когото не имъ се издѣлила. Обявяваме, че администрацията на вѣстника ни не е дошла до споразумѣние съ оная на „БОРБА“ така щото и не можемъ да пращаме вѣстника си до абонатитѣ на бившия ни Пловдивски събратъ.

АДМИНИСТРАЦИЯТА.

КАКВО ИСКАТЪ?

Много мѣсеци ставатъ отъ какъ българскиятъ народъ е свидѣтель на една жестока, безсмисленна борба между напнтѣ „партии“. Въ борбата се срѣщатъ всички оржия, каквито злостата и безсилието човѣшко сж нѣкога измислили и ударитѣ безразборно, като че въ мѣгла, се сипятъ напредъ и назадъ, на лѣво и на дѣсно. Жестокостта на борбата произлиза отъ ненаситната жажда за властъ на днешнитѣ наши партии, а безсмислеността ѣ произтича отъ социално-политическия хаосъ, който царува въ главитѣ на водителитѣ имъ. Жестоки и безсмислени бѣха въ борбата си до законодателнитѣ избори на 11 Септ., жестоки и безсмислени сж и подиръ тази дата. Безпрограмни относительно настоящето и бъдѣщето на отечеството ни, жестоки и дребнави къмъ противникитѣ си, нехайни къмъ политическото възпитание на народа си, напнтѣ „партии“ най недостойно поведоха борба за да „спечелятъ народното довѣрие“, — най недостойно, най предателско къмъ народнитѣ интереси е и тѣхното пълзение сега предъ короната за да печелятъ нейното довѣрие.

Насъ, въ тази статия, ще ни занимава само безсмислеността на днешната партийна борба у насъ, а останалитѣ нейни черти оставяме за другъ пътъ да разгледаме.

По название, ний намираме седемъ буржуазни партии у насъ. Ний имаме: Консерватори, Съединисти, Цанковисти, Радослависти, Казйонни, Стамболовисти, Каравелисти. По лагеръ, ний виждаме Консерватори, Съединисти и Цанковисти отъ една страна, Радослависти, Казйонни и Стамболовисти отъ друга, Каравелисти отъ трета. Всичко това се трепи, удри, гази, и българскиятъ народъ, наистина, не може да разбере, защо се трепятъ тези хора и какво тѣ искатъ. За тѣхъ си какво искатъ тѣзи фракции всѣки знае: тѣ искатъ властъ, властъ, властъ, а властта дава всичко, всичко, всичко. Ала за народа какво искатъ, никой не знае, никому не казватъ. На-дали една дѣвица по-гrijливо ще крие своитѣ недостатѣци, отколкото тѣзи партийки криятъ своитѣ „народоспасителни“ планове. Недавно бѣше, когато единъ отъ водителитѣ на една отъ тѣхъ, попитанъ за програмата му, велегласно за-

яви, че той е отъ „тѣзи генерали, които неискантъ планътъ на предстоицето имъ сражение“. Тази иллюстрация искава съ такова самоудоволствие явно ни показва, че този славенъ общественъ генералъ разбира обществената борба тѣй, както турскитѣ султани разбиратъ прѣстолонаслѣдието. Истрепи венчикитѣ претенденти и царувай за слава на Мохамеда; унищожни враговетѣ си и спасявай тогава народа. Така разбиратъ напнтѣ партийки общественията борба, борбата за пълното освобождение на затиснатия всически народъ. Щѣмъ тѣ инориратъ великото дѣло за политическото възпитание на народа, кога тѣ не искатъ и да знаятъ за организиране народната борба срѣщу политически и економически тирани, гледатъ предъ себе си едни врагове, които трѣбва да бждатъ унищожени; разумѣва се, че тогава тѣ нѣматъ нужда отъ една социално-политическа програма; ясно е, че тѣ ще криятъ грижливо свои планъ на сражение.

Но, ако тѣ не казватъ сега какво искатъ, нѣматъ народътъ право да се обърне назадъ и отъ тѣхнитѣ дѣйстви въ миналото да заключи за тѣхнитѣ желания и стремления за сегашното, за близкото бъдѣще? Този погледъ назадъ е извършенъ, и онова, което ний видимъ въ миналото, обяснява достатъчно „дѣвическата имъ срамежливостъ“ въ настоящето.

Консерваторитѣ не истраяха и двѣ години свободенъ животъ на народа, лишиха го отъ сжществениятъ му правдини, като увеличиха привилегиятъ на короната. Това е било въ тѣхенъ интересъ, защото тѣ винаги сж съставлявали придворна партия и никога не сж апеллирали къмъ народа да спечелятъ довѣрието му. Тѣ предпочитатъ да взематъ властта съ цѣната на хиляди поклони и унижения, отколкото да се срѣщнатъ лице съ лице съ изгорѣлитѣ лица и попукаи рѣцѣ. Съединиститѣ, едноврѣмешната партия на симпатичнитѣ Бобчевъ и Маджаровъ, Величковъ и Вазовъ, обърнаха бѣха Южна България на мушния и ловко съединиха устройството на личното си участие съ требованитѣ на конституционитѣ права. Нѣщо византийско, гвило съпровождаше сладкитѣ и медни приказки на усмихнатата и лъсната фигура на съединиста. Тѣхни портрети, само че не успѣли да се развѣятъ, представяваха цанковиститѣ въ 1883—84 год. на сѣверъ до балкана. Подиръ 1885 и Съединисти и Цанковисти се оказаха некадърни да разбератъ събитията и станаха жалки, много жалки оръдия на чужди сили... Радославиститѣ... Но кой не помни, кой е забравилъ тази мрачна страница въ историята на българина, това бѣспуване на най низкитѣ елементи въ обществото, това *мзичение жестоко и срамно* на всичко свѣто за човѣка. това нахално величание на нечѣжеството, мерзостта и подлостта? Може би българинътъ щѣше да позабрави виновнитѣ на това скръбно питно, ако прѣзъ послѣднитѣ мѣсеци тѣ не му споминиха най живо че радославизмътъ е

система, а соподжитѣтъ нейното практическо приложение. Казйонни и Стамболовисти сж отъ едно дърво плодове. Цѣли осемъ години върлуваха тѣ и България ще помни кой е Стамболовъ, кой е Топчевъ, кой е Иванъ Андоновъ. Кражби и насилия, насилия и кражби — ето що е Казйонщина, що е Стамболовщина. Каравелисти, които напразно ще носятъ кривитѣ дърва за своя шефъ. Ека Народното Събрание извърши свои дългъ спрямо него и само тогава може да посмѣе човѣкъ да вдигне гласъ.

Ето какво говори миналото на напнтѣ буржуазни партии. Минаватъ се години, нови врѣмена наставатъ, нови пѣсни се искатъ, а напнтѣ „стари приятели“ нищо не сж научили, но и нищо не забравили. Или по-добрѣ, научили едно ново, научили да говорятъ за прогресивни идеи и за економически реформи, обаче венчко това научили да *говорятъ*, а *агр-татъ* си пакъ по старому, пѣятъ все старата пѣсенъ.

Я. С.

КЪМЪ АБОНАТИТЪ НИ.

Обявяваме на г. г. абонатитѣ си, че съ днешния си *рой* захващаме да испращаме в. СОЦИАЛИСТЪ само на ония отъ тѣхъ, които сж внесли до сега абонамента си въ администрацията, както и за глпредъ ще го испращаме само когато предварително сж заплати. Другояче ний не можемъ да постѣпимъ. За всѣки брой ний трѣбва да заплащаме на пощата и на печатара; а пѣке тия разноси не могатъ се покриватъ, ако пращаме вѣстника безъ да е предплатенъ абонамента.

Въ сжщото врѣме ний канимъ напнтѣ другари да ни помогнатъ, като агитиратъ за разпространяването на в. СОЦИАЛИСТЪ, органъ на работническата социалъ-демократическата партия, подъ знамето на която ний всички се боримъ.

РЕДАКЦИЯТА.

ВЪТРЕШНА ХРОНИКА

— Научаваме се, че военния министръ Рачо Петровъ въпрѣки рѣшеннето на Министерския съветъ е отказалъ да прѣиде на комитетъ прѣдлагането и пригтовленъ ето на военния бюджетъ. Той се боялъ да не би комисията да намали бюджета, което не било въ интереса на офицеритѣ, съ помощта на които негѣвно величество Рачо отъ Шуменъ се тъмни съ диктатура да управлява българския народъ отъ гърбътъ на когото се поддържа цѣлата армия. Зеръ негова милостъ, като му отпуснаха юздитѣ високото мѣсто, той си помисли, че дѣйствително е „царъ“ и не иска да знае, че има народъ и конституции.

— Два вѣстника, и двата lika и прилика, Народенъ Приятелъ и Свобода, осѣдиха полицията, за гдѣто не е позволила на Софийскитѣ руссофили да отслужатъ молебень за здравieto на руския царь. Презъ устата на тия вѣстници говорятъ Стамболовисти и Радослависти, това е достатъчно за да знаеме до колко тѣхнитѣ осѣждания на полицията сѫ искрени, защото когато сѫ на власт тѣ не управляватъ съ друго, освѣтъ съ полиция. А пъкъ въ тия осѣждания има цѣла шарлатания: ако Стоиловата полиция бѣше позволила да се отслужи молебень, то тия сѣщи вѣстници бѣха заикали въ едно гърло, че полицията се съединила съ руссофили за да подконева престолона на Фердинандъ I. Чудни хора! тѣ отъ шарлатанни и насилили други политики и не познаватъ даже, и сѣднали да нападнатъ полицията — тѣхния богъ съ когото тѣ сами се надѣватъ да дойдатъ на власт. Какви сте ангели, когато сте въ оппозиция!

— Да имашъ расправи съ Народенъ Приятелъ ще каже да оборватъ уюнджулицитѣ на в. Свобода. Г. Владкиня иска да каже въ 29 брой на свои вѣстникъ, че сегашната камара трѣбва да се распусне, да се даде пълна свобода на изборитѣ, слѣдъ което ще се избере друго Собрание, пълно съ Руссофили. Или сътия мисли писачитѣ въ Народенъ Приятелъ крие онова, което иска да каже, или пъкъ тѣ сѫ мисли на единъ иднотъ. Населени въ България сѫ руссофилско и напълно свободнитѣ избори ще докаратъ още по отчаеия руссофили въ Собранието; а за да бѣдатъ депутатитѣ руссофили, то изборитѣ трѣбва да бѣдатъ свободни само за войската, полицията, шайкиитѣ, побойитѣ и всевъзможнитѣ произволи. Или свободни избори съ руссофилско болшинство или руссофилско болшинство съ синаджийски избори: едно отъ двѣтъ, но Народенъ Приятелъ нѣма смѣлостта да признае това, а си служи само съ безмислицы, защото неговитѣ патрони не сѫ способни да разбиятъ съ силата на легалната пропаганда мракобѣситѣ руссофилски вѣрвания на масата, защото — ще го повторимъ — тѣ сами сѫ реакционери и исхождатъ отъ княза, а не отъ народа, който плаща, работи и тегли товаръ. Искатъ да кажатъ, че Г. Радославовъ нѣмалъ земниеданване съ своя защитникъ Народенъ Приятелъ; но тогава ний ще си послужимъ съ пословицата, употребена отъ сѣщи вѣстникъ противъ консерваторитѣ, че „услуживий дуракъ — хуже врагъ.“

— Видинскитѣ граждани сѫ приготвили едно заявление до Народното Собрание, съ което искатъ касиранieto на изборитѣ отъ тѣхната околия. Изборитѣ сѫ станали много нередовно. Върхотъ е било незаконно; отсѣжтвували сѫ два кмета, отъ които е зависело да опредѣлятъ самоличността на избирателитѣ; бюлетинитѣ се спущали безъ никакъвъ контролъ: тѣ излизали по малко отъ избирателитѣ които сѫ отбѣлзани да сѫ гласували; полицията и войската сѫ биле турени въ ходъ и т. н. Въ избирателитѣ списъци на едно село сѫ забѣлзани че се явили 700 души, а въ действителностъ сѫ дошли само 30—40 души: забѣлзани сѫ за избиратели войници, умрели и луди! Собранието ще има длъжността да провери тия избори и да ги касира, за да не позори само себе си.

— Прѣди да пристигне въ София на 10-й вечерта, Г. Радославовъ е билъ изпроводенъ съ горѣщи поздравления отъ разни Стамболовисти въ Пловдивъ, между които и знаменитий Г. Генадиевъ. На станицата въ София той пакъ сѣщо биле посрѣщанъ отъ бизиси върли сѣмболости. Ний отбѣлзваме тия факти за да покажемъ още веднѣжъ кои сѫ приятелитѣ и поддръжатели на Г. Радославова. И тия хора се кажатъ единъ денъ да бѣдатъ управници въ България!

— Въ брой 15-й на в. „Знаме“ е помѣстена на чело една статия, тонътъ и съдържанието, на която ни напомнятъ годинитѣ преди 1885. В. „Знаме“ между другото пише и то съ чернитѣ букви: „Императоръ Александръ III е единственниятъ, може би, въ цѣлата история славянскій монархъ, който умя да съсрѣдоточи въ своята личностъ най сѣжитѣ, най задушевитѣ, най обаятелнитѣ надѣжди едва ли не на цѣлото Славянство“. Това се пише въ единъ вѣстникъ, императоритѣ на който претендиратъ, че разбиратъ вървѣжъ на свѣта, разбиратъ и нуждитѣ на народа. Чувството на жалостъ, което обзвима човѣка при видѣтъ на единъ бенадѣжно боленъ младъ мъжъ, се експлоатирва отъ този вѣстникъ по единъ най безсѣвѣстенъ начинъ. Като унижаватъ себе си въ очитѣ на мислящитѣ хора, писачитѣ му се опитватъ да унижатъ и цѣлъ български народъ. Наистина тѣзи хора сѫ проспали цѣти 11—12 години. Както едно време, колѣничка цалуващия стѣпаката на зданието на русекитѣ агенства и този актъ на глѣбочайше унижение възвеличаваха въ

актъ на великъ патриотизмъ, така и сега, съзнателно хвърлятъ катъ въ лицето на историята за една съминителна сполука да взематъ вѣтъра отъ вѣтреницитѣ на официалнитѣ руссофили.

На брѣговѣтъ на Нева е съминително дали ще забѣлзватъ този актъ на нижайше челобитие, но сигурно може да се твърди, че българското мислящо общество ще запомни тази отвратителна постышка на каравелиститѣ и ще разбере, че има разлика между истинското демократическо знаме и оня развѣтанъ парцалъ, който показва само поеоката на вѣтъра.

— Увѣрватъ, че едно възвание, което миналата Сѣбота бѣше се прѣснело пѣзъ София за отслужване молебень за здравieto на руския царь, било е една проста провокация отъ страна на радославиститѣ, които сѣжъ, „свободни въ действителна сѣ“, служатъ си съ всички нечестни средства. Обаче това възвание успѣло да трѣгне сърдцата на нѣкои тукашни руссофили и тѣ се притѣвили да молятъ бога за здравieto на царя. Хубави демократи и свобододобивии сѫ напистѣ руссофили. Тринадесетъ годишното царуване на Александръ III е прѣплетено съ насилие и произволъ, а руссофилиитѣ не мислятъ за това; хиледи заточеници въ Сибиръ мрътъ и се пѣтѣзватъ отъ тѣя деснотъ, милиони човѣци сѫжества търпятъ най ужасенъ гладъ и мизерия подъ ботуна на Александръ III, а напистѣ руссофили, безъ никакво угризение на съвѣстия, назватъ своитѣ съззи само за джелата на великия русски народъ. Но за това има да говоримъ и други пѣтъ.

— Всички народни прѣдставители сѣжъ вече въ столицата ни. Оголени отъ твърдѣ тѣжкитѣ даизци български народъ чака съ пѣгърлене избраницитѣ си да го отгърватъ отъ тази непоносима тѣжестъ. Не само това, нѣ тѣмъ прѣдстоитъ още много и много работи, които тѣ трѣбва да прѣдприематъ за поправяне на разстроения на държавенъ механизъмъ. Би било най справедливо и рационално, ако Г. Г. прѣдставителитѣ притѣжаватъ толкова благоразумие и започнатъ най напѣрѣдъ отъ собствената си черга — като си намалятъ дневната плата отъ 20 л. на 10 л. максимумъ. Всеки депутатъ, вѣрваме, ще се проиникне отъ туй скромно искание и ще е съгласенъ да се направи една икономия отъ 93.000 л. само за 2 мѣсеца, като се смѣтатъ 155 депутати. Най сѣтне депутатството не трѣбва да бѣде доходно мѣсто, както е било до сега. Съ 10 лева може да се живѣе най добръ и даже раскошно. Само една Стамболовска камара бѣше толкова патристическа щото да опрѣдѣли 20 л. дневна плата на всеки депутатъ.

— Сливенскитѣ работници социалисти събрали тази вечеръ (8 Октомврий) на работническата вечеринка, устроена въ помѣщенieto на Работническия Клубъ „Развитие“, поздравляватъ съ акламации появяването на централния органъ на Работнич. Соп. Дем. Партия. Притѣрѣтъ на „Другаръ“ и „Работникъ“, които се слѣха въ „Социалистъ“, нека бѣде посрѣдванъ отъ всички другари-работници, нека тѣ всички сѣщо станатъ социалисти! Това е нашата вѣра и надѣжда и сѣ не ний ви пращаме братски си поздравъ и вика:

Да живѣе „Социалистъ“!

За 150 присѣтвующи другари.

Г. Бакаловъ

— Колко ни струва Стамболово—Стоиловата полиция, ролята на която е да прави избори и да изразява народната воля!

Споредъ бюджета за 1894 г. ти ни струва:

83 чов. полицейски и паспортни пристави	л. 173.000
3.520 „ полицейски стражари	л. 2,962.140
768 „ погранични „	586.200
4.371 чов. всичко	
За награда на стражаитѣ	6.500
За обѣкло и снаряжение	368.000
Всичко л.	4,095.840

А по бюджета за 1886 година, полицията ни е струвала 1,846.600, два пѣти по-малко. Дѣто ще се кажи за 8 години полицията ни се е удвоила, безъ населението чувствително да се е увеличило.

Ний мислимъ, че Стамболово — Стоиловата полиция е излизина и вредна за интереситѣ на населението, което е станало безправенъ робъ въ рѣцѣтъ и; та за тава ти трѣбва да се намали наполовина по числото на хората и паритѣ, които се харчѣтъ за нея и да се постави въ положението да е слуга на народа, а не неговъ господаръ и джелатинъ, койго изнасилва волята му и му отнема свѣщеннитѣ права.

Сега му е врѣмето Народното Собрание да се занимае съ тѣя толкова важенъ въпросъ, за да не би да доде единъ денъ, щото тѣзи отъ които зависи да поправятъ това, да се намѣрѣтъ, въ прѣки всеки законъ, беззащитни въ рѣцѣтъ на

полицията, която е слѣпо оръжие на властъ, имѣюща авантюристи и модерници.

Съ указъ поде № 188 отъ 29 сеп. т. г. разрѣшава да се възложи на столичнитѣ фабриканти Ем. Фуксъ и Ф. Флоръ, съ контрактъ, по добровѣлно съгласие, направата на двѣ голѣми дустри и двѣ малки вѣттилочни резета, нужди за локити и кияжескитѣ дворець въ ст. София за прѣдложената отъ реченитѣ фабриканти цѣна 6900 лева.

Его какъ се харчатъ народнитѣ пари, за дѣлсозни и никому непогрѣбни работи. Това лѣ сѣ икономитѣ на прочутия финансистъ Г. Ремевъ.

— За любопитство на читателитѣ ни, печатаме слѣдующето писмо на единъ поитъ до имена на единъ манастиръ съ дата 6/VI/94 г. №

„До Негово Благоутробие Игуменъ Анакия, въ Бачковския Манастиръ Св. Богородица.“

На основание поканата Ви отъ 24-й истиннаго мѣсеца Юний т. г. Ви явивамъ че отъ сѣлото ни Караджово се избра за епитропъ на обители Ви жителя отъ сѣлото ни Христо Аитровъ за което моля да го запишете, за такова въ манастирския Ви регистръ.

(Печата) Свѣтц. З. Хр. Бурсаевъ

Съ това писмо единъ поитъ, безъ да го нава, види се, дава подоблющето название на дѣло поитъ — неговъ събратъ.

— Нашия Другаръ Никифоръ Суликовъ вече освободенъ отъ Търновския затворъ, въ който бѣше го пратилъ „законността и свободата“ Стамболовитѣ приятели подъ знамето на Г. Стоилова. Работническата партия честити на нашия другаръ излизанието му отъ затвора и поврвнието му въ нейнитѣ редове за да продължи своята смѣла бобра за тържеството на социалистическата идея.

— Ний видѣхме отъ рѣка на рѣка да разнася единъ портретъ на Стамболова, въ който предшественика на Г. Стоилова е изобразенъ единъ гирданъ отъ черени на човѣшки глѣмѣсто меданитѣ и кръстовѣтъ, който той е пѣчилъ за спасение на отечеството. На всѣки сѣ тия черени е писано и името на жертнитѣ той тиранъ. Така, тамъ личатъ имената на Марровъ, Караджелевъ, Т. Кърджиевъ, Поповъ, О. Поповъ, Паница, Узуновъ и Т. Георгиевъ. Сѣ така сѣщо е изобразена въ човѣшки черепъ, съ съ трѣненъ вѣнецъ. Ехъ, да се види Стамболова каква фигура прѣдставлява съ десетина човѣски глави на гърдитѣ! Тия портрети ще минатъ въ рѣцѣтъ на потомството, отъ което Стамболова очаква да му пѣте вѣнци. Но най хубавото въ което то ще му даде, е — джелатъ.

Лъжливитѣ народни приятели

В. Народенъ Приятелъ обвинява сѣмболитѣ, че не говорятъ нищо противъ Г. Стоилова, който съ помощта на полицията тѣчи правата на гражданитѣ, а осѣждатъ сѣ Радославова, който пѣмалъ нищо въ рѣцѣтъ си. Г. Радославова ний познаваме отъ мѣсто на синаджийка, а виждаме го и дѣто когато въ рѣцѣтъ му е повѣрено учебно дѣло; ний виждаме какъви сѣмболитѣ вършатъ въ училищата, противъ които ний вѣт народни приятели не обѣлватъ зѣбъ, виждаме какъ се отчисляватъ сѣдни и учне за неговитѣ партизански интересъ; ний виждаме какъ се зачисляватъ на служба върли сѣмболитѣ, за да служатъ на новитѣ сѣмболитѣ независимитѣ; ний видѣхме какъ се издадохъ стипендиитѣ, като се оставиха на рѣцѣтъ хора, които отговарятъ на всички условия и отъ горѣ на всичко това ний пѣмалъ никакви гаранции, че когато Радославовъ стѣ не прѣвъ министъръ, пѣма да се поврвнатъ сѣмболитѣ синаджийски прѣмена.

Стамболовъ така сѣщо „нѣма нищо, рѣцѣтъ си“, по има ли нѣкой да се съмѣе че ако той дойде на властъ, — не ще се върне режима на блудницитѣ, интернирвани и горениитѣ съ газъ?

А колкого за консерваторитѣ, ще кажатъ че ний се обиваме противъ тѣхъ още тогѣ

работният народ когато никой не смѣше да се обяви опозиция и когато самия *Народенъ Приятелъ* се чудеше и маеше на кой богъ да захване да се клани. Социалистичъ се борятъ за начала, а не за лични интереси на княза, г. Стоилова или г. Радославова; тѣхния идеалъ е щастieto на работният народъ, а не министерски постъ, къмъ когото сж прострѣли раждъ тѣжливиятъ *Народни Приятелъ*.

Споредъ насъ, г. Стоиловъ, както и г. Радославовъ гледатъ по напредъ себе си и свойтъ пригелъ да намѣстятъ на топли мѣста, а че сетнѣ другото. Ако консерваторитѣ искатъ да ограничатъ или опитожатъ конституцията съ единъ актъ отъ Великото Народно Собрание, то радославиститѣ ще я унищожатъ съ помощта на *сопани*. Кое да избереме и кое да оставимъ? Кое да осаждаме и кое да премълчаваме?

За насъ нѣма срѣденъ пътъ, ний разобличаваме дѣлата и на единтъ и на другитѣ, защото и единтъ и другитѣ тѣчатъ правата на гражданитѣ.

И едното и другото сж все насилни, произволи, реакция, тирания. Колкото *Народенъ Приятелъ* и да черпи сила въ свой меденъ и чистъ языкъ, вѣрваме, че не може да ни укаже нсхдъ отъ това положение. Социалистичъ искатъ *свободата* да бжде нѣщо дѣйствително, а не само перде задъ което българскитѣ държавни мже криятъ свойтъ избирателни и дипломатически шарлатани.

Г. Г.

КНИЖНИНА

Поболване, лечение и предпазване отъ гризната охтика.

Написалъ Д-ръ М. Руссевъ. София, 1894 г. 80, стр. 53.

Ний съ радостъ посрѣщаме опититѣ на нашитѣ medici да направятъ достъпни и за публиката медицинскитѣ познания. Ако има народъ, който най малко да се грижи за здравието си или най малко да умѣе да се запази или предпази въ врѣме на болѣсти, този народъ навѣрно е нашиятъ българскитѣ народъ. Старата народна медицина—единствената за некултурнитѣ народи—далечъ не е въ положение да предварди развитието на болѣститѣ въ нашето население. За това се изискватъ нови познания, а специалнитѣ познания сж недостъпни, не само на масата, а и на голѣмъ кръгъ отъ тѣй парчената образована публика. Необходими сж популярни изложения, както на хигиеническитѣ предписания, така и кратки и ясни описания на повечето болѣсти, които съединяватъ здравието на човѣка.

Такъвъ единъ опитъ представява горната книжка. Ний не можемъ да сждимъ дали тази книжка отговори напълно на опазни степенъ, на която се намира медицинската наука по въпроса за гризната охтика. Това е дѣло на специалиститѣ. Но опова, която можемъ да утвърдимъ съ особено удоволствие е, че авторътъ си е далъ трудъ да заговори на единъ лесенъ, популяренъ езикъ, езикъ, който спазва всичката си научна сериозностъ, но който, въ сжщото врѣме, е попитенъ и за срѣдно развити умъ. Желателно е появяването на повечко такива книжки, въодушевени отъ такъвъ починтъ къмъ науката и отъ такава любовъ къмъ човѣка.

Ний горѣщо препорѣчваме на нашитѣ читатели тѣзи книжка, която би трѣбвала да бжде широкъ распространена между населението.

X. Z.

ВЪНШЕНЪ ОТДѢЛЪ

Побѣдата на Белгийската работническа партия.

Верѣждъ мрачнитѣ възгласи на реакцията въ България, българскитѣ социалисти сж щастливи да чуятъ радостната новина за една нова и блѣскава побѣда на международния социализмъ. Телеграфната жица вече разнесе тази новина по всичкитѣ кътове на свѣта, гдѣто червеното знаме на социализма се развѣва противъ пригбенитѣ и експлоататоритѣ на работният народъ. Таа новина е за тържественни пеходъ на белгийската социалистическа партия отъ избирателната борба на 2 и 9 Октомврий съ 28 избрани кандидати, посрѣщати съ неопиетема радостъ отъ работническата класа.

Много книги и вѣстници се прѣскаха, много митинги се свикаха, много помощи и много жертви даде таа класа, до гдѣто миналата година камарата, подъ натиска на всеобщата стачка и отъ страхъ на революция, не се принуди да отстъпи на работницитѣ право да си избиратъ депутати.

Сега, следъ нѣколко годишна рѣшителна борба и като дадоха миналата година нѣколко кръвни жертви срѣщу куршумитѣ на белгийската полиция, тѣ добяха на 2 Октомврий своето справедливо възнаграждение. Общата сума на гласовѣтъ, които сж добили социалистическитѣ кандидати, възлиза на голѣмото число 345,959. Приблизително изчислено, числото на гласовѣтъ отъ всичкитѣ партии възлиза на 1,840,000, така щото социалъ-демократитѣ сж добили 19% отъ всичкитѣ гласове. Но въ сжщность тѣ сж добили около 25 на сто отъ избирателнитѣ гласове, тѣй като голѣма частъ отъ хората на буржуазнитѣ партии иматъ спорѣдъ закона по два и три гласа. Това е единъ голѣмъ успѣхъ. „На нашитѣ германски другари, пише социалистическия в. „Le Peuple“, бѣха достатѣлни само шестъ години за да удвоятъ числото на своитѣ избиратели; ако ний ще съумѣемъ да развиемъ сжщо такава усиленна пропаганда, ний ще можемъ да се надѣваме, че следъ шестъ години ще имаме съ насъ болшинството на белгийцитѣ.“

Своята побѣда белгийцитѣ сж посрѣщали по единъ най тържественъ начинъ. При приближаванieto нѣ избиратѣ тѣ правиха голѣми приготовления; устройваху многобройни събрания, на които кандидатъ диспутъ водителитѣ отъ всички партии, учеха работницитѣ какъ да гласуватъ, правеха искусствени избори за да видятъ прѣдварително съ колко гласа разполагатъ, събираха помощи и м. др. Въ деня на изборитѣ работницитѣ отъ всѣкъкъ се стичаха най рано, а следъ изборитѣ устройваху многобройни манифестации съ знамена и музика; работницитѣ нрочно напуснаха работата си за да взематъ участие въ тържествата. Подиръ това тѣ веднѣга се заляватъ за работа за да спечелятъ още нѣколко депутати въ повторителнитѣ избори на 9 Октомврий.

Въ камарата влизатъ най видни агитатори, организатори и теоретични на белгийския социализмъ: Хекторъ Дени, Вандервелдъ, Анселъ, Делпортъ, Никаръ и др. Между тѣхъ е и Алфредъ Дефиссо, затворникъ, старъ борецъ, обвиняванъ въ единъ въображаемъ комплотъ.

Цѣлия социалистически свѣтъ сърадва нашитѣ белгийски другари. Нѣколко социалистически партии, редакциитѣ на много социалистически вѣстници и нѣколко французки социалисти депутати сж имъ пратили своитѣ въсторжени поздравления, а двамата отъ французкитѣ депутати—Гедъ и Шовенъ сж отишли лично въ Брюкселъ, за да поднесатъ своитѣ честитивания.

Отъ друга страна успѣхътъ на Белгийскитѣ социалисти е неочакванъ ударъ за западно европейската буржуазия. Въ самата Белгия буржуазията е мислила социалистичъ за една слаба партия; когато прѣди изборитѣ либералитѣ и прогресиститѣ имъ прѣдлагали да се съединятъ и на едно, казвали имъ, че безъ тѣхъ, социалистичъ само ще си играятъ съ изборитѣ безъ да иматъ поне десетъ депутати. Опортюнистическия вѣстникъ „Le Temps“ се намира въ комично положение; той говори, че прѣди изборитѣ въ Франция сж мислели социалистичъ за силни само подъ крилото на прогресиститѣ. Нъ 2 и 9 Октомврий показа на явѣ, че социалистичъ сж една самостоятелна и грамадна сила по отношение къмъ прогресиститѣ.

Насъ успѣхътъ на белгийскитѣ социалисти особено ни радва. Тѣхната побѣда е и наша побѣда. Насъ ни дѣлятъ граници и войски, нъ нашата задача е обща; както тѣ, така и ний се стрѣимъ къмъ единъ по справедливи общественни наредби, които ще отворятъ на сиромашта пътя къмъ добринитѣ на цивилизацията и напредѣка; и кол-

кото по-скоро приближи пълната побѣда на социализма, толкова по-скоро ще се тури край на онаа борба за влияние между голѣмитѣ държави, която на насъ коштува твърдѣ скъпо; толкова по-скоро българскитѣ социалисти ще добиятъ единъ силенъ помощникъ за тѣхната революционна дѣятелностъ въ една още слабо развита страна.

Съ новия си успѣхъ работническа Белгия рѣшително се тури въ редовѣтъ на социалистическата аванъ-гвардия. Тя дава нови надѣжди за скороняото обхване на работническото освобождение. Едно голѣмо масово движение вече показва това. По тоя поводъ социалистическия в. „La Petite République“ пише така: „Социалистическата Белгия е на прекъ. Социалистическа Англия, отъ Норичкия конгресъ насамъ, е на прекъ. Социалистическа Германия, съ своитѣ сгрупирани милиони избиратели, е на прекъ. Социалистическа Франция противопоставена противъ Казимира и Дюпон, е на прекъ. . . . Социалната революция безъ съмнѣние ще избухне въ едно голѣмо международно движение, което ще подигне всичкитѣ работници противъ тѣхнитѣ експлоататори. . . .“

Многомилионната социалистическа войска взема всички мѣрки, за да могатъ войницитѣ и да успѣятъ лакѣтъ си по-близо; тя не мисли да отстъпва, тя непоколебимо върви напредъ, тя е силата, която разсѣтва калето отъ вжгрѣ и която най сетнѣ, ще тури край на буржуазното господство. Белгийската парламска група на работническата партия е единъ отъ предвѣстникитѣ на нейната окончателна побѣда.

Г. Георгиевъ

Стачкитѣ въ Англия.

Въ Английския „Labour Gazette“ срѣщаме долнитѣ поучителни данни по исхода на стачкитѣ, които сж избухнали прѣзъ 1893 година въ Англия, дѣто работницитѣ иматъ най-силни економически организации.

Всички стачки сж биле 638. Отъ тѣхъ данни има само за 525. 229 стачки т. е. 44% сж успѣли *напълно*; 110 т. е. 21% сж имали частиченъ успѣхъ, а 186 т. е. 35% сж пропаднали.

Нѣкои отъ тѣзи стачки сж били твърдѣ важни. Напр. въ стачката на рудокопнитѣ сж участвували 422,000 души. въ таа на Ланкаширскитѣ памукъ-работници 140000; Тя се е захвапала прѣзъ 1892 и траи първитѣ три мѣсеца отъ 1893 год. 384 стачки сж били за надницитѣ, а 14 само за продължителността на работното врѣме.

ПИСМО ОТЪ СТРАНСТВО.

Конгресътъ въ Нантъ.

Социалистичъ и гревитѣ.

Върху този пунктъ всички оратори, Гедъ, Лафаргъ, и др. се произнасятъ противъ общата грева. Тѣ утвърждаватъ, че дължностъ на социалистичъ е да подѣржатъ частнитѣ греди които сж станали отъ рѣшенieto на сгрупирани въ синдикати работници, но че близката цѣль на Раб. партия не трѣбва да бжде освѣнъ извоюванше на публичнитѣ власти.

Его приетата резолюция по тоя въпросъ:

Работническата партия, т. е. съзнателната частъ отъ пролетарията, не вижда и никога не е видѣла въ гревитѣ освѣнъ естествени и необходими слѣдствия на капиталистическото общество основано върху антагонизма на интереситѣ и на класитѣ.

Конфликтитѣ, които изникватъ между труда и капиталата, сж явление и въ сжщото врѣме осаждаение на економически безпорядѣкъ, който искатъ да ни накаратъ да го приемемъ като прѣвсходенъ порядѣкъ.

Социализма не тласка къмъ греди; той не ги причинява, защото даже и тамъ, изключително, гдѣто свършватъ, тѣ оставятъ работницитѣ въ сжщитѣ условия на пролетарии и наемници. Но той държи мѣрка като на фактъ, който опрѣдѣля поведението и дължноститѣ му.

Никой нѣма да поиска да запрѣти гревата на работницитѣ, защото, въ сегашния економически режимъ, тѣ нѣматъ—колкото и да е недостатъчно—друго оръжие за защитата своя хлѣбъ и достойн-

ство. Да се отвържат от гревата, значи да се прѣдаждат на господаритѣ, възбудени да не турятъ никаква юзда на своя ипсахъ за експлоатация.

Напѣ дългъ е напротивъ, тамъ гдѣто изникне спрѣкване да запичаваме гревиститѣ. Колкото по-малко сме причинители на гревитѣ, толкова по-вече ний трѣбва да отиваме на помощ на работницитѣ, които се отказватъ отъ единъ неносенъ трудъ.

Неравенъ и частиченъ инструментъ за защита въ нашето общество, гревата, даже и обща, не може да бѣде оръдие на работническото освобождение.

Да се приготви обща грева, значи да се заведе пролетарията въ единъ кюръ сокакъ, да се раздѣли на гревисти и нѣгревисти; значи още да не може да се подигнѣтъ въ борбата за общото освобождение селскитѣ работници и ний сами да приготвимъ нашето поражение.

Върху политическата почва пролетария е равенъ на капиталиста даже повисши отъ него защо пролетариитѣ сѣ числото.

Само съ политическата борба, съ извоюването на политическата властъ организираниитѣ работници ще могатъ да се освободятъ, като социализиратъ сръдствата за производството, за пренасяннето и за разпрѣдѣлението на продуктитѣ.

По тия съображения Работническата партия потвърждава резолюциитѣ не прѣдидшиитѣ свои конгреси и прѣпорѣчва на работницитѣ въ Франция като необходими сръдства за избавление:

1) Синдикална или корпоративна организация за записване на тѣхнитѣ непосредствени интереси.

2) Политическа организация за завземането на правителството и окончателно освобождение на труда и на обществото.

Земледѣлческия въпросъ.

По този въпросъ първи зема думата Полъ Лафаргъ и прави дългътъ рапортъ върху еволюцията на селската собственост въ Франция, като казва, че революцията въ 1789 г. съвсѣмъ не е — както претендиратъ официалнитѣ историци — дала земята на селянитѣ, но напротивъ ти е била отправена противъ селската собственостъ, сѣщо както и противъ черковната и сейниорската.

Конгресса се простира най-много по този въпросъ и слѣдъ като прие нѣкои прибавки на Марселевата программа приема слѣдующата резолюция съ единодушие, която да послужи като прѣдисловие на земледѣлческата программа:

Като взима прѣдъ видъ, че споредъ думитѣ въ общата программа на партията, производителитѣ нѣма да бждатъ свободни освѣнъ когато завладѣятъ сръдствата на производството;

Като взима прѣдъ видъ че ако въ областта на индустриятѣ сръдства на производството сѣ вече достигнали до такава степенъ на капиталистическа централизация, че не могатъ да бждатъ отстъпени на производителитѣ освѣнъ подъ колективна или социална форма, сѣщото не е въ областта на земледѣлнето, въ Франция напр. гдѣто сръдството за производство е земята, която се владѣе още частно отъ частнитѣ производители;

Като взима прѣдъ видъ, че ако това положение на нѣщата характеризирало отъ селската собственостъ е фатално принудено да загине, социализма нѣма защо да ускорява това загиване, тъй като неговата роль не е да раздѣли собствеността и труда, но напротивъ да събере въ едни ръцѣ тая два фактори на всѣко производство, на което раздѣлението влече робство и мизерия на работницитѣ испаднали въ положението на пролетарини;

Като взима прѣдъ видъ, че съ сръдливото искончениитѣ голѣми имѣния отъ ръцѣтъ на бездѣлнитѣ притежатели, сѣщо както съ руднитѣ, жельзитѣ и тѣхнитѣ, заводитѣ и пр., длжностъ на социализма е да направи притежатели, подъ колективна или обществена форма, земледѣлческитѣ пролетарини; неговата длжностъ е сѣщо да поддържа тѣхното малко кѣпче земя противъ лихваритѣ, противъ идванието на новиземски сейниори, собственитѣ работници сами;

Като взима прѣдъ, че тази протекция трѣбва да се разшири за производителитѣ които, подъ името на фермери и арендатори правитѣ да се цѣни земята на другитѣ и че тѣ ако експлоатиратъ гондлюкитѣ сѣ въ сѣщото врѣме подчинени на експлоатацията, на която тѣ самитѣ ставатъ жертви;

Работническата партия, въ противоположность на анархиститѣ, не чака отъ распространѣната и голѣма мизерия, прѣобразоването на сегашната наредба и не вижда освобождение на труда и обществото освѣнъ въ организацията и съединениитѣ усилия на градскитѣ и селскитѣ работници, които ще

зематъ правителството и ще правятъ закони, прие тази земледѣлческа программа, прѣдначена да обедини, въ борбата противъ общия врагъ, земското феодалство, всичкитѣ елементи на замедѣлческото производство, всичкитѣ сили, които по различенъ начинъ искаратъ богатство отъ народната земя.

Конгресса се простира и върху други въпроси касающа и до вътрѣшнитѣ работи на партията и завършва съ едно голѣмо публично събрание въ което между другитѣ оратори на Гедъ и Жоресса се направи оvation.

Слѣдъ братския пунитѣ конгреситѣ си даватъ rendez-vous на идущия конгресъ и се раздвойватъ пѣлни съ надѣжда, че въ идущитѣ избори прѣзъ 1898 г. тѣхната партия, партията на експлоатираниитѣ отъ капиталистическия режимъ ще извоюва болшинството и тогава ще знае да прави икономически и политически реформи.

Съ една дума конгресса въ Нантъ бѣше една хубава пропаганда за по скорашното развитие на социалния въпросъ въ Франция.

Работната масса отъ цѣлъ свѣтъ все повече и повече се убѣждава въ освободителното дѣло на социализма и не ще е далечъ дена когато ти ще излезе като великъ титанъ, да завладѣе държавната машинерия и да въстанови потжиканитѣ си права на участие и блага отъ резултатитѣ на съврѣмнената цивилизация.

До като очакваме този славенъ день на побѣда ний сѣ радостъ като важдаме успѣхитѣ които социализма прави, за извършване на цѣльта си ний поздравяваме Французката Работническа Партия и солидарни съ нея и съ всички други партии на труда отъ двата свѣта викваме:

Да живѣе всемирния пролетариатъ!

Да живѣе социализма!

И. Д.

РАБОТНИЧЕСКИ ИНСПЕКТОРЪ.

Презъ Октомврий отъ печати. „Либерал. Клубъ“ сѣ изключени 8 души работници и сѣ оставени съвсѣмъ на улицата безъ пара. До гдѣто сѣ били въ печатницата, тѣ сѣ си избадали очитѣ и си гнили гърдитѣ за печатане на хвалебни нѣни въ в. *Свободно Слово*, за господаритѣ на тая печатница — министри. Тия министри които се хвалѣтъ, че сѣ освободили България отъ Стамболова, както Стамболовъ се хвалеше, че я освободилъ отъ *прѣдателитѣ*, испяждатъ 8 работника, безъ да ги е ения, че ги испявлятъ на улицата безъ прѣхрана, за да се срамятъ сега прѣдъ свойтѣ кредитори. Не стига това, ами господаритѣ на печатницата цѣли два мѣсеци не сѣ имъ плащали редовни и се ползовали отъ тѣхнитѣ пари, когато отъ друга страна щедро сѣ харчи ли по агитации за избирането имъ депутати. Така е то днесъ, отъ ръцѣтъ на работницитѣ, господаритѣ, на биле тѣ и министри, винаги си плетатъ само своята коминица. Ний питае тия министри, като испяждатъ работницитѣ отъ своята печатница, ще кажатъ ли поне блага дума за тѣхъ въ Събранието, ще предложатъ ли напр. да се основе спомогателна каса за да не гладуватъ онии работници, които по неволи сѣ останали безъ работа и търсѣтъ да си намерѣтъ друга? Не, господаритѣ сѣ такива въ Събранието, каквито сѣ и въ работницитѣ.

— На 3 т. мѣсецъ въ двора на тукашната Дѣвическа гимназия, гдѣто се правѣтъ постройкѣ за гимнастически упражнения, трима работници, както работили, паднали отъ високото на скелета. Тѣ биле откарани веднага въ болницата, тѣй като биле тѣжко ранени.

Обогатяване чрѣзъ кражба. Силистренския кожухаръ Р. Лефтеровъ ималъ да длжи на работника си Николая, родомъ отъ Ромъния, 12 наполеона; обаче рѣшилъ да не му ги дава и за тая цѣлъ скроилъ слѣдующата игра.

Прѣбралъ нѣкои работи отъ дюкена си, извадилъ и колкото пари имало въ чекмеджето, което оставилъ поотворено, и слѣдъ това порѣзва на слугата си Николая да спи тамъ,

като му далъ и ключа. Слугата испява заповѣдта на господаря си, ала при влизането си още забѣлѣзалъ горнето и тутакси се затрилъ да съобща на господаря си за това. Дѣхажда господаря, развивка се и на първо влизанне още почпѣлъ да бѣди слугата си, той го е обратъ. Слугата се оправдава, по кой го слупа? Господаря повиква единъ стражаръ, взематъ слугата и хайде на участъка. Слѣдъ два-три дневешъ арестъ слугата билъ *екстерниранъ* (испѣденъ) въ Ромъния, и по тоя начинъ господаря снесилъ 12 наполеона, които му длжаль.

Работници, ето сѣ какви сръдства си служатъ вашитѣ господари, за да се обогатѣтъ на ваша смѣтка. До кога ще търпите туй?

— **Заризати отъ срутване.** Не вѣтъ ний сме писали, какви нещастни случаи ставатъ съ работницитѣ. Живота на работника е на карта; той не е никакъ сигуръ, че ако не днесъ, то поутрѣ нѣма да го сполѣи нѣкое нещастие, нѣма да си осакати кракъ или ржката, или нѣкъ съврѣшено да нече отъ лицето на земята. И постоянно ставатъ такива случаи у насъ, несравнено много повече, отколкото се съобщава въ печата. Никой не се погрижава да избави работника отъ тия опасности...

На 3-й тоя мѣсецъ часа 11^{1/2} прѣдъ обѣдъ се срутилъ свода на една отъ вратитѣ на новостроящото се здание въ Дѣвическата Гимназия и *зариналъ* трима работника, които едва измъкнали изъ подъ тухлитѣ и тѣжко ранени закарани въ болницата. Говори се, че *двама* отъ тия нещастници били вече *измъкнали*. Причината на туй нещастие се състои въ немарливостта на архитекта, който строи туй здание.

НЕКРОЛОГЪ

Съ дълбока скръбъ извѣстяваме на всички роднини и приятели, че многообичната

ЕЛЕНА

слѣдъ 7 дневно болѣдуване въ пай дѣтската си възраст на 20 г. се помина болестта перитонитисъ, като остави въ утѣшима скръбъ съругъ и малко дѣте.

11/X 94 г. София.

Отъ семейството Г. Хр. Самарджийски.

„БЖДЖЩЕТО ЦАРСТВО“

цѣна 20 ст. Който купи повече отъ 10, прѣви му се 25 о/о отстъпка.

Порѣчки не придружени съ стойността не се испяняватъ.

СТУДЕНТЪ

търси мѣсто въ пѣтмѣско семейство да предава уроци по български языкъ. За споразумение въ печатницата „Напрѣдъкъ“.

МАЛКА КОРРЕСПОНДЕНЦИИ

— Назанлъжъ Гиневу Абонамента да се испяща въ Администрацията.
— Ванарель В. Т. Р. Съобразете се съ обявлениитѣ вѣстника
— Габрово В. Внесете абонамента, че тогава.
— Назанлъжъ Г. С. 5 л. получени.

София, Печатница — „Напрѣдъкъ“.

Отговоренъ-Редакторъ Ангелъ Ив. Гюзелевъ.